

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1904. június 30

Csütörtök.

XXIII. évfolyam. 52. szám.

Felélős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasábos petítorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetmények külön díjtétel szerint.
Nyitott sora 30 fillér.
A hirdetmények a nyitottak díja előre fizetendő.

Obstrukció?

A függetlenségi pártkör helyiségein ismét keresztül lopódzott az obstrukció kísértete s onnan bevitték a t. Házba, melytől másfél ülést rabolt el a rém, a nélkül, hogy egyéb bajt okozott volna. A galaci konzul ügye, illetve az a tény, hogy a közös külügyminisztériumnak ez a tisztviselője, évszázadok óta és a magyar monarchia két állama újabb fejlődéstörténetében is érintetlenül maradt formához és szokáshoz híven, német megkeresést mert intézni egy város polgármesteri hivatalához, a hogy néhány tüzes vérű emberét arra indította, hogy rohamot intézzenek a kormány és a rend ellen, állítólag azért, mert a nemzeti becsületről van szó és német megkeresést merészelték intézni Debrecenhez, a civisek és bábosmesterek városához. Az ügy magában véve valóban nem érdemes arra, hogy egy interpelláció tárgya legyen, minthogy eddig tényleg német nyelven folyt a levelezés külképviseletünkkel, mert e szokás megváltoztása a monarchia összes konzulátusainál magyar hivatalnokok vagy fordítók, tehát mintegy 450 konzulátusnál 400 személy alkalmazását s ezzel másfél millió korona többkiadást követelne, holott a levelezés e képviselések és a magyar hatóságok közt tényleg a minimumra szállt le. De nem ebben van a punctum saliens, hanem egészen máshol. Kitészik ugyanis, hogy az ellenzéki pártoknál az az érzelem kezd többet nyomni, hogy a parlamenti

béke nekik tulajdonképpen semmit sem ér, elvesztették a hatalmat, melyet az exlex és az obstrukció idejében magukhoz ragadtak, azta hatalmat, mely voltaképpen tehetetlen volt, minthogy csak a parlament és a kormány pozitív működését volt képes megbénítani, különben pedig semmi pozitív eredményt sem ért el. Az ellenzéki képviselőkre nézve ez mindenesetre szép idő volt. Ők uralkodtak és az országot folytonos izgatottságban tartották, ámde a békét mégis csak helyre kellett állítani, mert a belátásosak végre nem zárkozhattak el annak megfontolásától, hogy az obstrukció alatt tönkre kell mennie az országnak és hogy egy bizonyos pillanatban a nemzet is le fog számolni az obstrukcióval. De az ellenzéki tulzók nyilván kényelmetlenül érzik magukat a nyugalomban és munkában, s ezért mindent megmozdítanak, hogy ismét botrányokhoz jussanak. Ez azonban nem akar nekik sikerülni, mint az imént bebizonyult, midőn Tisza gróf miniszterelnök a leghatározottabban szembeszállt velük és alaposan elbánt ezekkel a vakmerő hatalomspekulánsokkal. Feltűnő csak az az egy volt, hogy a dróthuzók egészen titokban maradtak, mert Polónyi ur csak a függetlenségi pártkörben beszélt s a legharagosabban Hock és Eötvös urak hadonáztak, kik Bánffy báró jövődi pártvezér védőpalástjaként viselkedtek, míg az egykori miniszterelnök, az obstrukció által legyőzött államférfi a háttérben tartózkodott. Félénk lelkek már-

már kétségbe estek s olyasmint éreztek, mint a félelem. Tisza gróf azonban nem vesztette el hidegvérét, s nem aggódik, hogy az obstrukció ismét feltámadhat, és ha mégis, akkor nem fog késni megmutatni, hogy egy elszánt ember ur lehet felette s nem kell, hogy meghajoljon előtte. Megvan a házszabályok revíziója és meg fognak tudni mérkőzni a parlamenti működés erőszakos megszavazásának kísérleteivel. De az ország közvéleménye sem tűri többé az ilyen zavarásokat, mert az általános érzés az, hogy Magyarország nem képes tartósan elviselni eféle állapotokat és a parlamentnek szinte lázas tevékenységére van utalva.

A szövetkezeti igazgatóság és felügyelőbizottság kártérítési kötelezettsége. A szövetkezet igazgatási és felügyelőbizottsági tagjai, akik rendes könyveket nem vezettek és a könyvek vezetését minden ellenőrzés nélkül a könyvelőre bízták, mérleget nem készítettek, az árakat az elárusítónak elismervény nélkül adták át és türtök, hogy ez árakat hitelbe eladott anélkül, hogy jótállót és irásbeli okmányt követelt volna, sőt, hogy a nyújtott áruhitelről még csak rendszeres jegyzőket is vezetett volna és e mulasztásokkal tették lehetővé, hogy a könyvelő hecszabb időközben tetemes összeget sikkasztathatott, az elszikasztott összeg erejéig a szövetkezet hitelezőinek és betevőinek kártérítéssel tartoznak és kártérítési kötelezettség terheli őket a csődnyitás által okozott költség és kiadás összege erejéig is azért mert a csődnyitás a könyvelő által elkövetett sikkasztás következtében vált elkerülhetlenné. (Kuria. 1904. április 28. 747/903. sz. a.)

A főrendiház ülése. A főrendiház jun. 27-én délelőtt 11 órakor Csáky Albin gróf elnöklése mellett

TÁRGA.

Fürdőink.

Irta: Senki.

IV. A „Büdös”.

A kedves kis Fortygótól nyugatra, ott hol a leáldozó nap végső sugára utoljára esőkolja naponkint a bércek homlokát — ott terül el lombdus erdők közepette a „Büdös”.

Soknak nem tetszik a név, de hát az csak azért is „Büdös” — mert bizony büdös-kő gázok — az az kén-gázok jutnak itt a föld titokzatos bensejéből a vidám felszínre.

Jól nevezték azt el a szép Torja völgy ősi székely lakói Búdösnek és én is pártolom a régi őszinte elnevezést.

Ma már az újságok írják: „Bálványos Fürdő” a Tisza-fürdő, Tátra-fürdő és Thurzó-fürdő mintájára.

Hát ez a modern elnevezés még nem egészen ismeretes, azért lehet, hogy sok régi ember azt sem tudná, mit is kell a Bálványos Fürdő alatt érteni.

Pedig meg érdemli e hely, hogy mindenki megismerje. Ez a föld legcsodálatosabb pontja. Ilyen nincs több kerek e világon. Mintha csak a Bálványos vár csónka tornya azért épült volna, hogy hirdethesse örök időkre, mily különös az ő tája és egész vidéke.

Mikor úgy alkonyattal elmerengve nézem a „Nagy mart”-ról a fenséges nap leáldozását a torjai hegyek mögé látom mindig azt az ég felé meredő esonka tornya, mely mintegy ujj mutat a látóhatáron az alatta elterjedő rege országra. Csoda források fakadoznak fel az ismeretlen mélységből, a melyek gyógyulást nyújtanak a legbetegebb testnek. Ez a hely lesz egykoron, ha az emberek megismerik, a beteg emberiség bucsujáró helye. A természet ajándékait itt pazarul hintette el a Teremtő áldó keze, hogy használja ki azokat az ő teremtménye, a bűnös ember, ha megfedkezett föléle!

A csodás hatású vizek felett, fent a hegyoldalon van a pokol torka, a kőgözközt eregű barlang, a bűdös lik, a melytől ez a fürdő telep a régi nevét vette.

Egy olomlott tűzbányó kráter szélén lebeg lassan-lassan mint a halál sulyos lohelete a szézeny-kéngáz, a melyből egy zippantás elég arra, hogy az ember a más világra jusson.

Ez a kovászai gőzlő édes apja és ennek földalatti csatornája lenyulik a föld rétegei között Olaszország déli csücséig majdnem, a hol is Nápoly közelében újra a felszínre törve „Kutyabarlang” neve alatt ismeretes az ismerősök előtt.

Ennek a sziklahasadéknak a belseje csupa sárga kénvirággal, mely a gőzökből lecsapódik; ha ide ült

volna a Pythia az ő 3 lábú jósló székére, bizonyára az első „schlukker” után némán lefordult volna a kicsi triposról, a három lábú székről.

De nem jött ide — hát jóslott, a mig bele nem halt végelgyengülés következtében.

A kénvirágok közt összegyűlnek valami vót-cseppek; ezeket tányérba felgyűjtik és a világ legjobb orvossága szembajokban ez a „csepegés”. — Egy jó barátom, János ide jött félvakon és két beti kura után, mely abból állott, hogy a Búdös barlang csepegésével — de tiszta és nem vízzel feleresztett hamisított csepegésével megkengette a szemhéjait — és teljesen meggyógyultan távozott innen.

Csodálom, hogy ezt a vizet nem gyűjtí valaki és jól elzárt szelencékben nem árusítják e csodaszert a szembajosoknak. Hány trachoma, irisgyulladás, szemkatarus és sok-sok más szembajtól szabadulnának meg az emberi arc legcsodásabb szerkezetű kincsenek a szemek ezen természetes gyógykezelése, utján.

Hja persze! Kevesen tudtak róla, nincs plakát, mely hirdesse, nincs lap, mely tovább adja e vizek tudhatatlan gyógyító erejét.

A gáz itt is hatványozott fokban melegíti jóte-konyan a testrőzeket és hatása is fokozat szerint erősebb, mint a gőzlőben.

A csuzos bántalmak, csontszu, ideg gyengeség

rövid ülést tartott, amelyen többek között az indemnitási javaslatot és az államvasutai alkalmazottak fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatot is tárgyalták és elfogadták vita nélkül.

Az ülés elején Csáky gróf elnök meleg szavakban emlékezett meg Szentágh Pál, id. Horthy István és báró Nopcsa Ferenc legutóbb elhunyt főrendekről s indítványára főrendiház jegyzőkönyvébe iktatta részvétét. A főrendiházhoz érkezett átiratok között volt a miniszterelnök átirata, amely szerint a király legfelsőbb megelégedéssel fogadta a főrendiház hálafeliratát II. Rákóczi Ferenc hamvainak hazaszállítására vonatkozó leirata tárgyában. A napirendet vita nélkül tárgyalták le. Elfogadták az 1904. évi július és augusztus havában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról; Sándor község közgazgatási és képviselőválasztó kerületi átköbelezéséről; a dunai halászat védelme és kibazsárlása tárgyában Romániával 1903. évi január 31-én kötött egyezmény becikkelyezéséről; a békés-eszababékvészti helyi érdekű vasut engedélyezéséről; a balatonszentgyörgy-keszthelyi helyi érdekű vasut keszthely-tapolcai folytatálagos vonalának engedélyezéséről szóló törvényjavaslatokat; azután tudomásul vették a hőmezővásárhely-makó-nagyszentmiklósi helyi érdekű vasut engedélyezésének megtörténtéről; a felsőőr-tarcsa-felsőlövői helyi érdekű gőzmozdony vasut engedélyezéséről; és a ruma-klénaki helyi érdekű vasut szárvapartirakodó-vágányok meghosszabbítására vonatkozó engedélykirati függelék kiadása tárgyában a kereskedelmi miniszter által az országgyűléshez beadott jelentéseire hozott képviselőházi határozatokat. Végül vita nélkül elfogadták a m. kir. államvasutak alkalmazottai illetményeinek szabályozására szükséges költségek fedezéséről szóló törvényjavaslatot, mire az ülés a jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után, 12 órakor véget ért.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház jun. 25-iki ülésén gróf Tisza István miniszterelnök törvényjavaslatot terjesztett be Győrmező közgazgatási átköbelezésére vonatkozólag.

Azután következtek a mentelmi bizottság jelentései a hozzá érkezett ügyekről.

Majd folytatták a költségvetési vitát, melyben Szederkényi Nándor a javaslat ellen, Vetovitz Miklós

a javaslat mellett, Sággy Gyula ismét a javaslat ellen szólaltak fel.

Junius 27-én a képviselőház folytatta az 1904. évi költségvetés feletti általános vitát. Első szónok Kovácsévich István horvát képviselő, ki hazafias beszédben fogadta el a költségvetést.

Kovácsévich után Szüllő Géza, majd Seomayer János beszéltek, előbbi a költségvetés ellen szolt, míg utóbbi rokonszenves beszédben járult hozzá a költségvetéshez, d. u. 2 órakor másnapra hallasztották a tárgyalás folytatását.

Az iparfejlesztés.

Az elmélet néha a gyorsvonal sebességével törtet előre, ám a gyakorlat rendszerint csak a tehervonal lassúságával követi, sőt néha megáll és hosszabb ideig veszteget. A képviselőház pénzügyi bizottságának csak ismét bemutatott emlékirat, amely az iparfejlesztés elméletét tárgyalja, ma már átment az Országos ipartanács rostáján. E tanácskozásán az ipar kiváló képviselői, az iparpolitika többé kevésbé hivatott intézői, a kereskedelmi és iparkamarák titkárai sokat és okosan beszéltek, de végre is az, amit elmondtak, az, amit javaslatba hoztak, sokszor el volt mondva anélkül, hogy a hazai ipar fejlődése terén valami lényeges eredményekre hivatkozhatnánk.

A többek közt beszéltek a közszállításokról, a hazai anyagokat feldolgozó ipar támogatásáról, a kézműiparnak gyáriparra való fejlesztéséről, kartell-törvény, munkás-balesetbiztosítási és sztrájk-törvény alkotásáról, az ipartelepek decentralizálásáról, az ipari szakoktatás fejlesztéséről és gyakorlatiasabbá tételéről, a tisztességtelen versenyéről, az állami támogatásnak a kézműiparra való kiterjesztéséről, a tanoncuigról, végül — igen elkeresedett hangon az állami gyárak káros versenyéről. Hogy a felszólalók mindezekről mit mondtak, minő javaslatokat tettek, azt feleslegesnek tartanék e helyen reprodukálni, mert hiszen az egyesületekben és a sajtóban évek hosszú sora óta folynak a viták e kérdések felett és joggal mondhatjuk, hogy az iparfejlesztés elméletével már meglehetősen tisztában vagyunk.

De hogyan állunk ez ügygyel a javaslatok gyakorlati megvalósítása terén? E kérdésre az ánkét nem adott választ, nem is adhatott, mert vannak dolgok, melyek, bár sarkalatos kérdésekként lépnek előtérbe, a kormány intézményei körében —

és ilyen az Országos ipartanács is — nem fészegethetők. Így a többek közt nem említette fel senki, hogy addig, amíg improduktív célokra száz és még több milliót kell áldoznunk és amíg ez okból a magyar állam iparfejlesztési célokra csak évi 23 millió koronát áldozhat, addig nagyobb szabású iparfejlesztésről szó sem lehet.

Köpesek lesznek-e ezeket a nehézségeket a kereskedelmi miniszter, Sztéryni miniszteri tanácsos, Wekerle Sándor és mások, akik a nagymunka keresztülvitelének élén állanak, leküzdeni, azt a jövő mutatja meg. Az emlékiratba foglaltak és az ánkéten elmondottak kétségkívül igen üdvös dolgok, de majd tapasztalni fogjuk, hogy az állam buzgalmát a pénz hiánya, az egyesek vállalkozási kedvét az osztrák verseny rendkívül lelohasztják és örülhetünk, ha csak tizedrésze is teljesül annak, amit elérni óhajtunk.

Ezért mondjuk, hogy ebben az ügyben az elmélet és a gyakorlat igen távol, szinte megközelíthetetlen távolságban állanak egymástól és, ha Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter és munkatársai buzgalmának sikerül a két ellentétes pólust közelebb hozni egymáshoz, a nemzet örök hálijára tarthatnak számot.

TANÍTÁS-ÜGY.

Évi jelentés a kézdivásárhelyi m. kir. áll. el. iskoláról.

Irta: M. Székely János igazgató.

Tekintetes Kir. Tanfelügyelő Ur!

Az 1903/4. iskolai évre szóló igazgatói jelentésemet szerencsés vagyok a következőkben terjesztetni elő:

A beírások szept. hó első négy napján történtek. Az iskolai év szept. 5-én megnyílt s június hó 22-én a záróünnepséggel végződött.

Beiratkozott 429 mindennapi iskolaköteles tanuló és pedig: 179 fiú és 250 leány. Az ismétlődő leányok száma: 42 volt. A tanulókra vonatkozó statisztikai adatokat a mellékelt kimutatás részletesen feltünteti.

A lefolyt iskolai évben Szabó József tanított az I. fiuosztálynak minden tárgyat, a II., V., VI. fiuosztálynak tornát s a II. fiuosztálynak, éneket.

M. Székely János, igazgató tanító, tanított az ének és torna kivételével a II. fiuosztálynak minden

neurasténia, reszketés, bönulás és esont-törés — u. n. szagatás itt hamar meggyógyul.

Egy rossz oldala volt annak a bűdös barlangnak, A vidék lakosai közül sokan, a kik elvesztették az élő hitet az igaz Istenben, akik nem tudtak megnyugodni az Isten akaratán, a kinek lelke gyávan összetört az élet sulya alatt, ide jöttek meghalni. Egyet szippantottak és hullát vittek ki a szomszéd erdő fái alá a megrémült élve maradt látogatók.

Sok-sok sirgödör van a barlang körül és a jelenen sirban sok oly lény aluszik hosszú álmot, aki nem ügyelt az élet utain az isteni és emberi törvényekre.

Végre megsokalta a humanus tulajdonos a sok öngyilkosságot és kaput tétetett a barlang nyílásához, a mely erős zárral jár és csak a felügyelő közeg jelenlétében lehet ma egy hatosért a veszedelmes halál lakó helyét megtekintni. Padok vannak benne és mellig mindenki beülhet a csodás melegségű gőzbe. De so ezüst órást, se karperecet, se pénzt se más „schmukkot” nem szabad oda bevenni, mert a kengőz rögtön megfeketíti és többé nem nyeri vissza a régi fehér színt, ha csak le nem reszeli vagy lekoptatja a tulajdonos az ezüst kénegét a feketített tárgyról.

A szomszédban oldalt van a híres timsós barlang, a hol nem kén, de timsó rakodik le a sziklára; ennek az ize maró összehúzó természetű és mint por ráhívva a sebekre, kiégési azokat. A pásztorok a kutya marást és egyéb más fene sebet is ezzel az itt gyűjtött timsó porral gyógykezelnek a paraszti kunyhóiban. Oda fent Csikban ahol még kevés a doktor és patika — de annál több a korbácsolási való javas asszony és bűs, a kik az ő eldurvult lelkek keménységével olesón kurálják az egyszerű falusi betegeket.

A Bűdösnek azooban nem ebben van a főerdeme. Sokkal fontosabbak az alatta levő források. — Első a „sösfüld.”

Ez hideg, teli sóval elvegyült borvíz, a melynek használata a legmakacsabb lábbajokat, daganatokat, gyengeségeket „kiforeszti.”

Egy collegám több évvel ezelőtt nem bírt már állani a lábán; valami orvosilag fel sem ismerhető baj ütött a sovány végtagjaiba. Egyszerre csak dagadni kezdtek a lábai mint a párnák és ekzor a márikó u'cai javas asszony, az öreg Kati néni azt mondja: „Lelkem vitesse fel magát a Bűdösbe és meglassa kijavul.”

Szekéren vitték fel a beteget és két hét múlva gyalog jött haza, fűtyörésze végig a Torja vadregényes völgyén.

A Kati néni tanácsát sokan kihasználták és sokan áldják a sösfüld forrás áldott vizét.

Nem messze tőle van az ivó forrás. No ha gyomor-mosó kell valakinek, hát ne köitsön erre az undorító masinára, menjen fel a Bűdösbe és igyék egyszer kétszer napjába, még a belét is lerágja és 10 nap alatt tisztá uj a régi gőnyes ötel masina.

Van itt azóta, mióta asszony baj is van a földön — sok-sok látogatója a timsós tükörben is. Nam irok róla sokat, de tény, hogy sok-sok anya boldogan gondol arra a pillanatra, mikor az élet legtermészetesebb gyengeségeiben itt lettek gyógyirt a fürdőben véglegesen.

Nevezetes a hamvas színű gyógytükör is, a melynek hatás olyan, mint a „pokolsár”-é Kovásznán és úgy lehet, hogy az ennek a földalatti folytatása.

Van még egy hideg tiszta tükör a híres „Vallató” — no e mán viz! A ki itt nem veszíti el az idegbajt ennek a használata után, azoo még a híres Radegund

sem segít többé. De segít feltétlenül és azért is meglátogatják sok-sok ideges beteges emberek feszelenül.

Mert itt ez a jelszó: a fesztelenség. A régi időben az volt a divat, hogy a betegekkel és üdülőkkkel felköltözött székén az egész család a Bűdösbe „kutyástul — macskástul”. — A házi konyha edényeket — elemőzsiát egy hétre, a szükséges sót, paprikát ezt mind felrakta az ügyes háziasszony és úgy éltek, mint odahaza. Kibéreltek egy füstös fabódét és azután kedélyes tétlenségben telt el az idő míg a beteg kikurálódott.

Ez volt azután az asszonyi tétlenség. Eldorádója, még kötni se kötöttek csak élvezték a jó ajért, a jó feredést. Most, hogy a modern szellem már ide is becsapott a régi jó egyszerűség helyett a hegyeink közé, a régi patriarchalis „feredés” ki-kí megy a divatból. Most már a vasut sok-sok idegent ont ide erre az áldott vidékre.

Ezért kényelmes, fényes nagy kőház épült a hegyoldalba, fővárosias berendezéssel, kitűnő konyhával feltűnő olcsósággal. — A régi fabódék már-már kivesznek és az u. n. „malacoztatók” — helyett nemsokára svajci stílusban épített épületek, villák és „panziók” fogják kiszíteni a hegyek között ezt a híres régi „Bűdöst”. Már a neve sem a régi. Ma már „Bálványos — füred” — sok ezer idegen jó ide csodalátni. A ki Tusnádon vagy Előpatakon, vagy Kovásznán, Málnáson vagy Borszáken nyaral az el nem mulasztja rendszeren megnézni a Bálványos vár régi romját, a kénbarlangot és a sz. Anna tavát — az erdélyi tavak ezen csodás tisztaságu vízzel telt tükört, a mely oly vad regényes vidéken terül el, hogy az itt szerzett benyomást nem feleli a lélek soha többé. E tő regőjéről keletkezett a „Vióra” című

tárgyat. Gyakorlati kertészeti oktatást a IV—VI. fuosztályoknak. Kezelője a tanítói könyvtárnak, gondnoka az iskolának, előadója és jegyzője a gondnokságnak, elnöke a tanítótestületnek, igazgatója az ip. ifj. egyesületnek.

Szabó Géza tanított a III. fuosztálynak minden tantárgyat. Vajna Károly tanított az ének kivételével a IV. fuosztálynak minden tárgyat, az V., VI. vegyes osztálynak rajzot és szépirást.

Rákosi József tanított a rajz, szépirás, torna és női kézimunkán kívül az V., VI. vegyes osztálynak minden tárgyat, a IV. fu- és III. l. osztálynak éneket. Kezelője az ifj. könyvtárnak.

Nagy Józsefné tanított az I. l. osztálynak minden tárgyat. Az V., VI. l. osztálynak tornát. Az ismétlő leányoknak gazdaságtant.

Balázs Mártonné tanított a II. l. osztálynak minden tárgyat. Az ismétlő leányoknak szép- és helyesírást, főnöke volt az ism. iskolának.

Zajzon Sándorné tanított a III. l. osztálynak az ének kivételével minden tárgyat, az V., VI. l. osztálynak női kézi munkát, az ismétlőknek olvasást, az ifj. könyvtárból könyveket osztott az ismétlőknek, az első félévben jegyzője volt a testületnek.

Nagy Gerőné, az ének kivételével tanított a IV. l. osztálynak minden tárgyat, az ismétlőknek számtant, a II. félévben jegyzője volt a testületnek.

A IV. l. osztálynak Nagy Gerő tanította az éneket. Hitoktatók ezek voltak: Rada Elek róm. kath. s. lelkész, Nagy Gerő, ev. ref. énekes, Göncz Mihály, unitárius pap, és Rosenfeld Márkus, izr. hitoktató.

A reformátusoknál egyházi éneket Nagy Gerő, a róm. kath. tanulóknak Both Mihály, róm. kath. kántor tanított.

Van a tanítói könyvtárban: 597 kötet könyv és 188 füzet. Értéke: 3072 K. 80 f. Az ifj. könyvtár 268 kötet és 59 füzet 323 K. 48 f.-t ér.

A tanítói könyvtár az elmúlt isk. évben ezen művekkel szaporodott: A nemzetiségi kérdés, Kisebbségi politikai cikkek, Költemények, színművek, Gondolatok, Levelek, életrajz. Ez öt br. Eötvös művei. Továbbá: Szász: Kicsinyeknek nagy dolgokról, Idegen szavak szótára, Péterfi S. Franke Agott Hermanu, Stepankó: Vezérkönyv a testgyakorlathoz, Élet és nevelési rajzok, A XX. század igazi népművelői, Fonómikiai előgyakorlatok, Magyar gyermek első könyve.

A következő szaklapok jártak iskolánkhoz: Néptanítók Lapja, Magyar Paedagogia, Uránia, Magyar Pestalozzi, Nemzeti Népművelés, Székely

Tanügy, Magyar Nyelvőr, Hivatalos Közlöny, Jó Egészség, Ethnographia. Az ifj. könyvtár részére: Kis Lap, Az én Ujságom.

A szegény tanulók a múlt évekhez hasonlóan többféle segítségben részesültek. Kézikönyvek és írószereken kívül ruházatot is kaptak: 102-en. Kézdivásárhely város felruházott 80-t, a ref. egyház Milleniumi-alapítvány kamatából 10, a Takarékpénztár adta 40 K.-ból szintén 10 s egyesek adományából 2 tanuló kapott ruhát. A polg. l. iskola önközpontjára 50 K.-t. adományozott iskolánk szegény tanulóinak kézi könyvekkel való segítése végett s ez összeget a következő iskolai évben fogja felhasználni.

A serdületlen-vakok számára történt gyűjtés eredménye: 18 K. 63 f., amely a tanulók részéről a könyvről nem és nemes szívűségnek szép megnyilatkozására volt. Ez összeget a tek. Kir. Tanfelügyelő úrhoz f. évi március hó 18-án postautalványon beküldöttem.

Meglehetősen nyilatkozhatom a tanítótestületnek tanúsított rendszeretéről s ügybuzgóságáról.

A vizsgálatoknak csak egy részén lévén honn a vezető elnöknek a gondnokságban tett elismerő nyilatkozatait itt megemlíteni szükségesnek tartom, mivel annak kimaradására jelentősen hiányt volna felróható.

Hogy kartársaim az ip. ifj. egyesület vezetésében segítségemre voltak; azt megemlítenem kedves kötelességemnek ismerem.

A záróünnepség jun. 22-én igen szép közönség érdeklődése mellett folyt le. A gondnokságnak ügybuzgósága hatással van a közönségre is. A jutalmazásokról, a befolyt pénzekről részletes felvilágosítást nyújt a záróünnep előtt tartott gondnoksági ülés j. könyve.

Bár ismeretes a tek. Kir. Tanfelügyelő ur előtt ama csapás, amely iskolánkat a Kovács Dániel igazságos és ügybuzgó gondnoksági elnökünk halálával érte, mégis itt is megújítani emlékéit a kegyeleti érzés parancsolja.

(Vége következik.)

SZÍNHÁZ.

— Szalkay Lajos színtársulata Kézdivásárhelyen. —

Junius 25-én este Kövessi Albertnek „A primadonna” című ötlet szerű, vékony tartalmú, de egész végig mulattató bohózatát került színre csekély

hires magyar dalmű, mely óriási sikert aratott az ő ellopott harangjával.

A hogyi tündérek most is csak olyanok, mint régen voltak — de ma már nem harangot, hanem mást lopnak.

Elfogják a gondtalan, vigyázatlan fiatal emberek től a szívet és ha lehet a lelket is.

Sehol sincs Magyarországon annyi igazi vérből szépség, mint itt a határszélen.

Villogó-csillogó szemű, karesu, bájos tündérek kertje a háromszéki síkság.

És ide járnak hűsölni a tündérek is, mikor ott lent a sikon Torján tul nagy meleg van és még a Káson vize is olyan, mint a rosszul hűtött limonádé.

Itt a lombdus erdők ezen pormentes ózónos élenynyel teli levegőjében járnak csábító lánggal a szemökben ringó-rengő lejtéssel erdőt, berket, ligetet és jaj annak a balandónak, a kit elvárásznak, mert annak azután édes házasság a vége...

Csak egy tett kivétel, egy fess katonás járása leány. Az csak azért kacérkodott, hogy kinovesse a ki felült neki.

Rózsalevéllal esalta a tapasztalatlan legényeket és mikor már azt hitte egyik másik, hogy szeretik mind haláláig — akkor... akkor Zelma kisaszony bambán kérdezte, hogyan? nem értem... lássa én még nem is tudom, mi az a szó szerelem!

Szegény Béla — mintha most is látnám, mint rezzent össze ettől a felvilágosítástól a kézkérés estélyén. Sápadtan jött be a kis fagágról, a holdas estén számon kérte a kintzóját... reszketett a felindulástól, röviden bucsuzott és eltűnt...

Ugye-bár sokan azt fogják hinni, hogy egyenesen neki ment a Bűdös barlangnak? Pedig ahogy

gyalog lement Bükkszádra, felült a hajnali vonatra és elment fürödni a Balatonba. Most tíz éve láttam a kiállításán egész raj gyermeknek mutogatta a Hungaryi várának tárházát. Kérdem, hogy tán tanított s ő mosolyogva felelt: „dehogy — a fiam, innen megyünk a Bűdösbe, tudod mi erdélyiek szeretjük a mű földünket és a felelősséggel is ott ismerkedtem meg.”

Lám, gondolám, egy tragiko-komödia, mely úgy védődött a hogyi dukál, nem pedig holmi sentimentális nyavalygós halállal.

Vele tartottam én is újra... újra átszeltük a rónát, elhagytuk N. Várdat, el Csusát és az isteni Kolozsvárt — a vadregényes Segesvárt és a gazdag Brassót, felkapaszkodtunk a kis gépű vicinálisra és már délben itt élveztük a hűvös édes erdélyi otthon illatos légkört... szemünk messze elkalandozott a dus kalászszaal hullámozó róna felett le egészen a gelencei havasokig...

És áldom Bétát, hogy ide hívott, azóta én egyedül is ide járok a kis Bűdösbe; Ha unom magam lemegyek a kis Csuszárfüredre a föld leghercegebb zugolyába hallgatni fülemile dalát és vig pohárcsengést.

Erzem, mintha most is ott állanánk a kis fagágon... ő átélve tartja Zelmát, míg a gyerekek a gyöpon hemperegnek pléd nélkül és halkan kérdi: „Zelma mit is jelent a róza levele — emlékszik-e?” „Oh igen — feleli pirulva az Isten e remeke, azt jelenti: Szeretlek haláláig...” — No hát én is rózsalevelet küldök ily értelemben az új, a szép Bálványos Fürednek. Pá édes tiszta vizű áldott Csoda ország... a viszontlátásig...

közönség előtt. Az előadásba igazi életet lehettek Tábori Frida (a primadonna) és Szalkai Lajos (Cincár Kajetán), kik már annyi kedves és élvezetes estét szereztek közönségünknek. Ők adták a két főszerepet, de hozzájuk múltok voltak Cathriné (Veronika), Gózon (Fellegi Aladár), Pápai (Trilla Viktor) s elismerésre méltóan feleltek meg kisebb szerepeiknek Peress Irma (Anna), Kövi Kornélia (Flóra), Vadászné (Cenci), Cathri (Zóna), Kóhalmi (Kocsári) is.

Junius hó 26-án kevés számú közönség előtt Szigeti József énekes bohózatát a „Csokon szerzett völegény”-t adták. E darab már ismeretes közönségünk előtt, egyszerű szerkezetéről tehát beszélni fölösleges. Tábori Frida (Ábrai Irén) a többi szereplőkön messze tulemelkedve remek játékaival ma is zajos sikert aratott. Kedves megjelenése, játéka, hangja egyaránt hódított ma is. E megkülönböztetés azonban nem akar a többi szereplők rovására szolgálni, mert ők is, különösen a vándor színészek: Kóhalmi (Putaki), Pápai (Ripacs) és C. Vertán Anna (Nefejejs), sok sikerrel igyekeztek megfelelni feladatuknak.

Kedden, junius 28-án este: Makó Lajos kitűnő színműve: „Tosca, vagy szerelem a vérpadig” került színre. Ez este különösen kitűnő Helézy Ilona (Flóra Tosca), ki mindvégig kitűnő, igazán művészi játékaival egészen lebilincselve tartotta a közönséget, mely nem késelt tapsaival elhalmazni kitűnő játékáért. Múlt partnere volt Gózon (Marió), ki szintén nagyon jól felelt meg szerepének. Vadász Lajos (Scarpia báró) és Pápai (Caesarre), ez este is, mint rendesen, igazán művészi játszottak. Jók voltak még Tomborné (Mária Carolina), Peres Irma (Genárió), Kóhalmi (Eusébe), Cathry (Attavanti) Baróthy (Trevilhae), Ágh (Capreolla) is, kik mindannyian jól játszottak.

Ma, csütörtökön este színre kerül Vadász Lajos, közönségünk egyik kedvence alakjának jutalomjátékául, Herzeg Ferenc: „A három testőr” című kitűnő bohózatát, melyet közönségünk szíves, figyelmébe ajánljuk.

NAPI HIREK.

— Áthelyezés A király Pásztohy Tibor puji kir. járásbírói saját kérésére a kézdivásárhelyi királyi törvényszékhez bírói minőségben, Kovács Károly kézdivásárhelyi kir. törvényszéki bírói szintén saját kérésére járásbírói minőségben Pujra helyezte át.

— Főispáni vizsgálatok Gróf Haller János, Háromszék vármegye főispánja, mult szombaton fejezte be a járási szolgabírók ügykezelésének hivatalos megvizsgálását. A vizsgálatok a közigazgatás eme fontos ágazatainak helyes és rendszeres ellátását konstalták. Ezt követőleg a községek ügyvitelének megvizsgálása fog sorra kerülni.

— Uj jogtudor. Dr. Szánthó Vitus kir. közjegyzőjelölt, államtudományi tudor, a jogtudományi tudori szigorlatot is jeles sikerrel letevé, mult szombaton avatták föl a kolozsvári kir. tudományegyetemi jogtudorra. A második tudori diploma megszerzéséhez ösztönt gratulálunk kedves és érdemes munkatársunknak.

— Halálozás. Dobay János városi főjegyzőt, lapunknak 2 évtizeden át volt felelős szerkesztőjét, közügyeink buzgó munkását, sulyos csapás érte: felesége f. hó 26-án váratlanul meghalt, 3 kiskorú árva hagyván hátra, kik közül egyiknek alig 3 héttel előbb adott életet. A bánatos család a következő gyászjelentésben közli a szomorú hírt: „Alulírottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják Dobay Jánosné szül. Ilyés Zsuzsánna városi főjegyző nejének 26. éves korában, 1904. junius 26-án reggel 3 órakor rövid, de sulyos szenvedés után történt gyászos elhunytát. Isten magához szolgáltatta a három kis árva-gyermeknek önfeláldozó, gondos, szerető édes anyját, férjének hűséges, jó nejét, kinek minden gondolata övének volt szentelve, sőtét gyászt borítva a gondzó anya nélkül maradt árvaházra. Temetése jun. 27-én, hétfőn délután 4 órakor lesz a róm. kath. egyház szertartása szerint az ev. ref. temetőben levő családi sirba, lelkeért az engesztelő szent mise áldozat 28-án reggel 8 órakor fog az Ezek urának a róm. kath. templomban bemutatni. Emléke legyen áldott, örökdiék hátramaradt kicsinyei fölött, a Mindenható adjon neki békés nyugodalmat, siratói szívébe pedig vigasztalást! Kézdivásárhely, 1904.

junius 26. Dobay János, Kézdivásárhely város főjegyzője, mint férje. Margit, Delinke, Zoltán, gyermekei. Id. Dobay János és neje Szatsva Róza, apósa és anyósa. Ilyés István és neje M. klós Mária, mint szülői. Ilyés Mária, Anna, Juliánna, Róza, testvérei. A temetés városunk közönségének nagy részvéte között f. hó 27-én d. u. történt meg.

— **A Gábor Áron szobra** Ágyuöntő Gábor Áron Bereczkben felállítandó szobrára a szilágyesehi kaszinó t. tagjaitól kézdivásárhelyi Szász István kir. járásbírósi aljegyző 10 K. 80 fillért (Tíz korona 80 fillért) gyűjtött és küldött be a lapok útján. A hazafias adományért úgy a lelkes gyűjtőnek, mint a nemes adakozóknak ez uton mond hálás köszönet: Bereczk, 1904. junius 25-én Bálint László t. kanonok, főesperes plebános, a szoborbizottság elnöke. Közljük e köszönetnyilvánítást azon ohajjal, vajha távolabb élő székely véreink ily lelkes hívei lennének e szép eszmének, akkor az nemsokára töltenek öltetne!

— **Uj ügyvéd.** Dr. Nagy György nagytehetségű ügyvédjelölt, az ügyvédi vizsgát Marosvásárhelyen kitüntetéssel tette le a napokban.

— **Sétatéri élet.** Kis városunk kicsiny sétatere, mely legnagyobb részben a takarékpénztár áldozatkészségének köszönheti létesülését, mozgalmas, élénk, vidám élet színtere. Öregok és ifjak, férfiak

és nők, apró kis gyermekek kedvence szórakozási helye e kis sétatér, mely különösen akkor mutatkozik kicsinynek, ha a Bodor Lajika zenekara játszik pedig ez hetenkint 3–4-er is megtörténik; ilyenkor azonban az élvezet mellett panaszt is lehet hallani s ez az, hogy kevés a padok száma, melyre közbe pihenésre leülni lehessen. Kötelességünknek ismerjük e panaszt tolmácsolni, azon reményben, hogy hátha meghallják az erre illetékes tényezők, és segítenek e hiányon.

— **Mulatság Kovásznán** A kovásznai „Sport-Egylet” Kovásznán, a Deák Imre-féle Casinó vendéglőben 1904. évi július hó 2-án (szombaton) este 8 órakor műsoros tánemuulatságot rendez, a következő műsorral: 1. Nyitány: Előadja Bónis Gyula zenekara. 2. Énekel: A sportegyleti énekhar. 3. Szavai: Ignácz Lászlóné öngysége. 4. Énekel: A sportegyleti énekhar. 5. A miniszterelnök bálja Vigjáték I. felv. Itta: Almási Tihamér. Előadják: Kovács, városi tanácsos: Topercsor Róbert ur. Lottó, neje: Csánki Mariska urleány. Előz, leányuk: Hollaky Irénke urleány. Tollagi hírlapíró: Zentai Leó ur. Házmester: Cseh Imre ur. 1-ső, 2-ik hordár: László Sándor és Sigmond Antal urak.

— **Szánthó Károly, Lemhény és Almás községek kútú körjegyzője,** lapunknak is érdemes és buzgó munkatársa, súlyos operációnak kellett, hogy

alávesse magát a napokban. Egy pipe-esont életveszélyesen megakadt a gégéjében s Dr. Dávid János és Dr. Tóth Samu orvosok ügyes és szakértő kezelésének köszönheti, hogy a rossz helyre tévedt csontot sikerült szerencsésen eltávolítani.

— **Meghívó.** A Kézdivásárhelyen szünidőző tanuló ifjuság, ez idei alakuló közgyűlést e hó 4-én (hétfőn) délután 2 órakor tartja a városháza nagytermében. A gyűlésen az érdekelt hölgyeket és urakat tisztelettel meghívom. K. Kovács István mult évi t. elnök.

— **A zsidók száma a földön.** A zsidó statisztikai egyesület idei évkönyvében jelentést tesz közzé a földön élő zsidók számáról. Eszerint legtöbb zsidó lakosa Oroszországnak van (5.082.000). Utána következik Magyarország és Ausztria 1.994.000, az Egyesült Államok 1.136.000, Németország 590.000, Románia 269.000, Afganisztán 184.000, Angolország 179.000, Hollandia 104.000, Franciaország 86.000, Törökország 82.000, Algír 57.000, Abesszinia 50.000, Olaszország 47.000, Tunisz 45.000, Perzsia 35.000, Szibéria 32.000, Fokföld 30.000, Bulgária 28.000, India 22.000, Arabia 20.000, Kanada 16.000, Svájc 12.000, Görögország 8409 és a többi állam kevesebb számú zsidó lakossággal. A zsidók száma a földön 10.597.000 lélek.

Hirdetések.

A „Székelyföld” kiadóhivatala
A székelyföld legdusabban felszerelt nyomtatvány raktára.

IFJ. JANGSÓ MÓZES

gőzerőre berendezett könyvnyomdája, könyvkötészete, papír, írószerszám, és könyvkereskedése

Kézdivásárhelyt a „Jancsó”-féle gyógyszer-tár mellett.

*Mindenmü szüségeltető községi, közigazgatási, egyházi és ügyvédi nyomtatványok mind raktáron vannak. * * **

Ajánlom a nagyérdemü közönségnek a legujabb és legdivatosabb báli, eljegyzési és esketési meghívókat, értesítéseket, névjegyeket, továbbá mindenmü alkalmi és más nyomtatványokat nagyon diszes kiállításban. — Gyászkoszorúk szallagaira feliratok fekete, arany és ezüst nyomással vagy valódi ércbetűkkel — melyek a szallagról soha le nem hullnak — olesó áron eszközöltetnek.

Butorraktáromban mindig állandóan raktáron tartok szalon-, ebédlő- és hálószoba berendezéseket, vaságyakat, gyermekkoszát, ablak carnisokat, hajlitott és préselt ületü székeket, chiffonokat, mosdó-, éjjeli- és étszekerényeket, ebédlő és heverő diványokat, matracokat stb., stb., melyek saját felügyeletem alatt házamnál készülnek, rendkívüli olesó áron árusítok el.

Legszebb és legalkalmasabb névnap és alkalmi ajándékul ajánlok arekép és levelezőlap albumokat, emlékkönyveket dus választékban, remek kivitelben.

Bőrárukban nagy választék van raktáron, u. m.: pénzszersények, dohány-, cigaretta-, szivar- és névjegy-tálcák. Fűsük, bajuszkefék.

Ima és énekkönyveket, úgy katolikusok mint reformátusok részére nagy választékban tartok. Továbbá mindenmü kép-, mese- és álmoskönyvek, legujabb népdalok nagy raktáron. Mindenmü tankönyvek, tan-szerek és naptárok dus választékban.

Szemüvegek, cvikkerek, hegedűhurok, óraláncok, olvasók, zsebtűkrök, zsebkések, borotvák stb., stb. nagy választékban kaphatók.

Könyvkötészetemben minden fajta könyvek bekötését nagyon jutányos áron eszközölöm s azokat kívánatra ellátatom éresarkokkal, miáltal azok tizszerte tartósabbakká válnak.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságu portland-cementet ajánl olesó áron a

BRASSÓI PORTLAND-CEMENT-GYÁR

Brassóban; Kézdivásárhelyt kapható: K. Csiszár József utóda Szabó Lajos urnál.

70. 17—30.